

Advies

Projectvoorstellen Versterkt Streekbeleid – derde indieningsronde

Brussel, 2 mei 2017

Adviesvraag: Projectvoorstellen Oproep Versterkt Streekbeleid

Adviesvrager: ESF

Ontvangst adviesvraag: 3 april 2017

Adviestermijn: 28 dagen

Goedkeuring raad: 2 mei 2017

Contactpersoon: Niels Morsink - nmorsink@serv.be

De heer Louis Vervloet
Algemeen directeur
ESF Vlaanderen
Koning Albert II-laan 35
B-1030 BRUSSEL

contactpersoon
Niels Morsink
nmorsink@serv.be

ons kenmerk
SERV_BR_20170502_ESF_Streekontwikkelingsbeleid_ADV_nm

Brussel
2 mei 2017

Projectvoorstellen Oproep Versterkt Streekbeleid – derde indieningsronde

Geachte

De SERV heeft uw adviesvraag inzake de drie projectvoorstellen die werden ingediend in het kader van de derde indieningsronde van de ESF-oproep Versterkt Streekbeleid goed ontvangen.

In dit advies gaat de SERV voor deze projecten zoals gevraagd in op volgende elementen: de analyse van het bestaande streekbeleid met aandacht voor lessen getrokken voor de toekomst; de samenstelling van het samenwerkingsverband en de schets van relevante stakeholders en actoren; de mate waarin het samenwerkingsverband een streek afbakt met een sociaaleconomische identiteit; de schaalgrootte en mate van bestuurs- en daadkracht; de beschrijving van de uitdagingen, de strategische en operationele doelstellingen, de concrete acties en, hieraan gekoppeld, het plan van aanpak en tot slot de visie op de lokale invulling van de Vlaamse werkgelegenheidsmaatregelen.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Ann Vermorgen
voorzitter

Inhoud

Inhoud 4

Situering..... 5

Advies 6

1 Rand rond Antwerpen 6

2 G28+, Regionetwerk Gent 7

3 Rupelstreek..... 9

Situering

Op 5 oktober 2015 adviseerde de SERV de conceptnota *“Naar een versterkt streekbeleid en (boven)lokaal werkgelegenheidsbeleid”* van minister Muyters. In deze conceptnota wordt gesteld dat de bestaande structuren blijven voortbestaan maar niet langer worden gefinancierd. In de toekomst is een grotere diversiteit aan samenwerkingsverbanden mogelijk. In zijn advies formuleerde de SERV een aantal punten die volgens de sociale partners richtinggevend zijn voor een versterkt streekbeleid: de nadruk op gebiedsdekkendheid, scheiden van actor- en regierol; gelijkwaardigheid; overheid als facilitator; inhoudelijke en financiële betrokkenheid en engagement; duidelijke finaliteit; binding tussen streekoverleg, sociaal-economisch overleg en arbeidsmarktbeleid; herwaardering van de streekpacten; afstemming met beleid; betrokkenheid van de VDAB.

Op 6 juni 2016 adviseerde de SERV een eerste indieningsronde. De richtinggevende punten uit het advies van 5 oktober 2015 worden meegenomen in dit advies.

Op 28 november 2016 adviseerde de SERV de projecten uit de tweede indieningsronde. Ook in dit advies worden de projectvoorstellen op deze criteria beoordeeld en in geval van tweede indiening eveneens op de eerdere kritieken. In dit advies maakten de sociale partners enkele meer algemene opmerkingen over vier projecten over. Ten eerste merkten ze op dat de actor- en regierol helemaal niet worden gescheiden. Ten tweede is de bestuurlijke organisatie van de samenwerkingsverbanden dikwijls niet helemaal duidelijk. Ook de verhouding tussen het samenwerkingsverband en andere structuren zoals de intercommunale of het burgemeesteroverleg is in verschillende projecten vaag. Ten derde moet worden opgemerkt dat met het oog op de lange voorgeschiedenis van het streekbeleid de acties vaak weinig ambitieus en weinig concreet zijn. Te vaak gaat het over het in kaart brengen van noden of rond de tafel brengen van stakeholders. Ten vierde is het luik evaluatie in verschillende projectvoorstellen onderontwikkeld. De acties binnen het versterkt streekbeleid moeten nauwgezet worden opgevolgd en ook tussentijds worden geëvalueerd.

Op 3 april 2017 ontving de SERV een adviesvraag inzake de drie projectvoorstellen die werden ingediend in het kader van de derde indieningsronde van de ESF-oproep Versterkt Streekbeleid. De SERV werd gevraagd om ten laatste op 28 april 2016 zijn advies uit te brengen.

Advies

1 Rand rond Antwerpen

De afwezigheid van de Stad Antwerpen in het samenwerkingsverband is een belangrijke lacune voor de gebiedsdekkendheid.

De prioriteiten zijn helder en goed gekozen: duurzame lokale detailhandel; innovatief toerisme en ondernemerschap; sociale economie en arbeidsmarkt. Aangezien expliciet in het projectvoorstel wordt aangehaald dat een bovenlokaal beleid zich opdringt rond woonbeleid, zou dit ook een prioriteit kunnen zijn.

De SWOT-analyse is eerlijk en inzichtrijk over de zwaktes en leerelementen van de RESOC-Antwerpen. Zelfinzicht is belangrijk om een goed project in te dienen. Het is jammer dat er niet van deze zwaktes werd geleerd. Zo staat er in de SWOT-analyse dat bij de het vorige streekpact 'de uitvoerende taakstelling ontbrak' en er geen concreet uitvoerend actieplan was. Zowel de uitvoerende taakstelling als een concreet actieplan ontbreken ook in dit projectvoorstel.

Er werden weinig concrete acties uitgewerkt. Ook is niet duidelijk welke acties er worden overgenomen uit het vorige streekpact en welke acties nieuw zijn. Daarenboven zijn de acties die werden vermeld soms eerder doelstellingen, bijvoorbeeld het verhogen van het toeristisch potentieel. Een actie beschrijft hoe dit wordt gerealiseerd, bijvoorbeeld door x aantal nieuwe fietsroutes te realiseren tegen 1 januari 2018.

Er werden ook nog geen concrete engagementen van de partners gevraagd. Elk overlegplatform zal volgens het projectvoorstel op een later moment de acties concretiseren en prioriteren met een plan van aanpak, timing en trekker. Dat had al beter voorafgaand aan deze projectaanvraag gebeurd. Momenteel is het nog niet duidelijk wie aan het project zal participeren, wie de trekker is, wat de finaliteit is en zelfs niet wat de acties precies inhouden. Bijgevolg kan er niet worden beoordeeld of de deelname gelijkwaardig verloopt. Het gebrek aan concrete invulling belet niet dat er erg goede ideeën in het projectvoorstel zitten zoals rond maatschappelijk verantwoord ondernemen en co-creatie tussen sociale en reguliere economie.

De beheerstructuur is ook nog niet duidelijk. Er is sprake van thematische werkgroepen, overlegplatformen, samenwerkingscirkels, samenwerkingsverbanden, subregionaal overleg, een mandaatgroep, een stuurgroep en tewerkstellingsfora.

Het overlegplatform sociale economie heeft een structuur, maar het is niet duidelijk hoe er zal worden samengewerkt. Hoe vaak wordt er overlegd tussen de regisseurs? Onder hoofdstuk 10 wordt er gesproken over het opstarten van tewerkstellingsfora. Vallen deze structuren binnen dit overlegplatform?

Voor het overlegplatform detailhandel wordt er gesproken over meerdere subregionale fora, maar het is niet duidelijk hoeveel en dewelke dit zullen zijn. Worden alle bestaande werkgroepen verder gezet? Wie zijn de andere stakeholders?

Wat betreft de overlegplatformen toerisme wordt er gesproken over drie subregio's. Welke is de derde subregio? In het kader van een versterkt streekoverleg kan het relevant zijn om meer

samenwerking op te zetten tussen het Kempens deel van de Antwerpse rand en de Zuidrand over toerisme.

De stuurgroep is zeer ruim. Andere projectvoorstellen voorzien een kleinere stuurgroep die wordt verkozen vanuit een algemene vergadering waarin alle stakeholders zijn vertegenwoordigd.

In het projectvoorstel wordt er vooral vanuit de bestaande structuren gedacht. Dat is niet per se slecht, maar het kan nuttig zijn om bijvoorbeeld de gemeentes die rond sociale economie samenwerken, maar niet rond toerisme ook bij dit laatste thema te betrekken.

Ook de inhoudelijke en financiële betrokkenheid van de deelnemers is onduidelijk.

Het is positief dat er al sterk wordt samen gewerkt met VDAB Antwerpen, maar de concrete rol van VDAB in dit versterkt streekoverleg is niet duidelijk, noch hoe het 'geprivilegieerde partnerschap' van VDAB concreet wordt geconcipeerd. In elk geval werden niet alle sociale partners betrokken. Het ESF-agentschap moet dit nagaan en indien hieraan wordt geredigeerd kunnen de sociale partners hun akkoord verlenen. Het is ook niet duidelijk of en hoe zij zullen worden betrokken in de toekomst. Het is onvoldoende om simpelweg het volgende te stellen: "Bij het streekoverleg en bij concrete acties worden ook de sociale partners betrokken".

In de laatste vraag van de projectoproep – die niet werd beantwoord – wordt duidelijk gevraagd om ook taken, verantwoordelijkheden, rollen en zelfs toekomstige evaluaties aan te geven.

2 G28+, Regionetwerk Gent

In dit projectvoorstel wordt er een uitgebreide analyse gemaakt van het bestaande streekbeleid. Men put hiervoor o.a. uit ervaringen met de bestaande RESOC-werking alsook uit het onderzoek van De Rynck (2015). Uit de SWOT-analyse worden leerelementen gedistilleerd en uitdagingen voor de toekomst, nl. voor het nieuwe samenwerkingsverband en het vernieuwde streekbeleid, naar voor geschoven. Zo onderstreept men het belang van actieve betrokkenheid van de lokale besturen/gemeentelijke stakeholders (met name inhoudelijke én budgettaire betrokkenheid), van correcte mandaatgeving en vertaling naar de bestuurlijke agenda (via het burgemeesteroverleg), beleidsmatige opvolging, mutuele winst voor alle stakeholders (o.a. kern- en randgemeenten), concrete doelen en dito acties, projecten en stappenplan.

In het traject voorafgaand aan dit projectvoorstel werd (via de Regiolabs, zie verder) de relevantie van de streekafbakening onder de loep genomen. Het projectvoorstel toont aan dat het samenwerkingsverband een relevante streek afbakt met daarbinnen subregio's met een eigen sociaaleconomische identiteit (o.a. Gent als centrum van de regio, Meetjesland, kanaalzone ...). Verdere 'branding' van deze streekafbakening is één van de uitdagingen van dit projectvoorstel.

Het project toont aan over voldoende bestuurskracht te beschikken om impact te hebben, m.a.w. om effectief een antwoord te kunnen bieden op de gestelde aandachtspunten en problemen: de schaalgrootte van het samenwerkingsverband is in orde (de regio waarvoor dit project wordt ingediend omvat 23 lokale besturen en ruim 570.000 inwoners); er is een traditie van samenwerking tussen bepaalde gemeenten (o.a. in het Meetjesland), hetgeen inspirerend kan werken; er worden zes personen ingezet om de doelstellingen uit het project te

verwezenlijken en de deelnemende gemeenten nemen de helft van de totale projectkosten voor hun rekening.

Om als samenwerkingsverband ook over voldoende daadkracht te beschikken, werd in het voorbereidend traject een (voor de regio nieuwe) werkmethode (of overleg- en samenwerkingsstructuur) uitgewerkt. Er wordt gewerkt met een systeem van regiolabs: denktanks waarin lokale besturen, sociale partners, kennisinstellingen, bedrijven, regionale organisaties, burgerorganisaties over specifieke uitdagingen voor de streek nadenken en hiervoor ideeën formuleren. De output van deze regiolabs wordt gebundeld en voorgelegd aan het bestuurlijk overleg in de regio (het burgemeesteroverleg). De regiolabs worden voorbereid door een stuurgroep. Deze stuurgroep wordt gevormd door de projectpartners (intercommunale Veneco, Provincie Oost-Vlaanderen, Stad Gent en Benelux Geïntegreerde Territoriale Samenwerking Kanaalzone (BGTS)). Tot slot is er nog een Regiegroep, die de link moet maken tussen de stuurgroep en de streekvisie. De sociale partners zijn de prioritaire partners in deze Regiegroep.

Het projectvoorstel schetst de visie van het samenwerkingsverband op de lokale invulling van de Vlaamse werkgelegenheidsmaatregelen alsook hun bijdrage aan (boven)lokaal werkgelegenheidsbeleid (bv. inzake de invulling van wijk-werken).

Vanuit de input van de Regiolabs werden vijf thema's (of werkpakketten) bepaald voor een gemeenschappelijke streekagenda. Regionetwerk Gent kiest hierbij duidelijk voor een erg brede scoop van thema's (o.a. arbeidsmarkt, energie, mobiliteit, infrastructuur ...). Voor elk van deze thema's worden duidelijke strategische en operationele doelstellingen geformuleerd. Er wordt hierbij vertrokken van erg concrete problemen en uitdagingen, zoals bv. nood aan optimalisatie van de grensoverschrijdende tewerkstelling, nood aan gemeentegrensoverschrijdende aanpak van het mobiliteitsvraagstuk en het beter ontsluiten van de regio, het wegtrekken van bedrijvigheid (horecazaken, buurtwinkels) uit de kern enz. Positief is ook dat er hierbij kritisch wordt gekeken naar de huidige situatie en het huidige beleid en er aandacht is voor toekomstgerichte/innovatieve thema's (bv. overgang naar een circulaire economie). Er is ook aandacht voor andere initiatieven en Europese programma's rond dezelfde thema's.

Aan deze doelstellingen worden vervolgens concrete acties gekoppeld, met duidelijk op te volgen indicatoren met timing: bv. actualisering knelpunten grensoverschrijdende tewerkstelling tegen medio 2019, minstens één duurzaam lokaal en minstens één duurzaam regionaal bedrijventerrein, minstens twee keer per jaar een Regiolab inzake mobiliteit organiseren, minstens 20 bedrijven(terreinen) maken gebruik van de testkaravaan alternatieve vervoerswijzen, enz. Het samenwerkingsverband wordt ook gebruikt om een aantal proefprojecten op te starten (bv. inzake duaal leren, inzake multifunctioneel/roterende invulling van ruimte).

Per operationele doelstelling worden zowel de trekker vermeld (een projectpartner) als de andere partners opgelijst. Er wordt niet verder ingegaan op specifieke taken, verantwoordelijkheden en rollen van deze partners. De Vlaamse overheid wordt als cruciale (gespreks-)partner aangeduid. Het samenwerkingsverband neemt het engagement om de Vlaamse overheid bij de realisatie van acties te betrekken.

Sociale partners (ACV, ACLVB, ABVV, Boerenbond, Unizo, Voka) werden op verschillende momenten in het voorbereidend traject geconsulteerd en geïnformeerd. De sociale partners zijn ook betrokken bij de uitvoering van de streekagenda. Zo zijn de sociale partners prioritaire partners in de Regiegroep. Deze Regiegroep zal minstens twee maal per jaar samenkomen.

Het initiatiefrecht hiertoe ligt ook bij de sociale partners. Sociale partners zijn verder als partner betrokken bij alle thema's of werkpakketten. Hierbij wel volgende opmerkingen: (1) bij de werkpakketten 'Stadsregionale ontwikkeling' en 'Kernversterking' zijn enkel werkgeversorganisaties betrokken; (2) bij de lijsten van partners staat soms 'sociale partners' vermeld. Het is niet duidelijk is over welke sociale partners het gaat (gaat het om alle sociale partners betrokken in het voortraject? zijn werkgevers- en werknemersorganisatie vertegenwoordigd?)

Het samenwerkingsverband omvat 28 gemeenten. Het ESF-project Versterkt Streekbeleid heeft evenwel slechts betrekking op 23 van deze gemeenten. Vier gemeenten participeren al aan een ander ESF-project Versterkt Streekbeleid. De gemeenten worden wel betrokken bij de Regiolabs. Eén gemeente heeft geen interesse in ESF-acties/doelstellingen. Hierop wordt niet verder ingegaan in het projectvoorstel.

3 Rupelstreek

De sociaaleconomische identiteit wordt goed afgebakend met voor de streek specifieke en welomschreven uitdagingen.

Wat betreft de bestuurskracht beantwoordt dit voorstel niet aan de indicatie die in de oproep werd gegeven (150 000 inwoners en 7 gemeenten). Toch blijkt uit de motivatie dat het samenwerkingsverband over voldoende bestuurs- en daadkracht beschikt om impact te hebben op de sociaaleconomische ontwikkeling van de streek.

De prioriteiten die worden geïdentificeerd zijn concreet en goed beschreven. De detailhandel wordt terecht als prioriteit geïdentificeerd, maar het is niet duidelijk welke acties men zal ondernemen om deze te doen herleven. Een piste kan zijn om rond ondernemerschap te werken. Er kan met VDAB worden samengewerkt om specifiek ondernemerschapstrajecten voor jongeren met een migratieachtergrond te ontwikkelen gericht op de toeristische sector. Wat betreft de prioriteit Toerisme had er meer informatie specifiek over de Rupelstreek in mogen staan. Zo staat er alleen al op de actieve website toerismerupelstreek.be heel wat informatie.

Zoals al in de leerelementen werd aangegeven, moeten de acties concreter. Het is goed om werkplekieren te stimuleren, maar hoe zal het worden gestimuleerd? De acties die effectief zullen worden uitgevoerd zijn niet actiegericht genoeg. Het lijkt de sociale partners zinvol om minder in onderzoek en meer in acties zoals het creëren van stageplaatsen te investeren. Voor de acties zou het goed zijn moesten de taken duidelijk worden verdeeld en een trekker worden aangeduid. De aandacht voor synergiën is positief en ook positief is dat er een concrete actie aan wordt verbonden, met name de agendapunten en verslagen van de ene werkgroep ook aan de andere werkgroepen ter kennisgeving overmaken.

De beheerstructuur is transparant en samenhangend. Weliswaar zouden de taken, verantwoordelijkheden, rollen en evaluatie nog kunnen worden gespecificeerd. Daarnaast zijn ook de sociale partners niet gelijkwaardig vertegenwoordigd in de coördinatiecel, stuurgroep en thematische werkgroepen. Buiten bij 'concrete acties' is nog helemaal onduidelijk hoe de werknemersorganisaties bij de acties en het overleg worden betrokken.

Er staan goede voornemens in over het opzetten van een nieuwe dynamiek voor het streekbeleid. Zo staat er dat er extra aandacht wordt gevraagd voor afbakening, terugkoppeling en communicatie, maar opnieuw niet hoe dit zal gebeuren. Een piste kan zijn om

inspraakmomenten voor burgers te organiseren. Meer betrokkenheid van Vlaams parlementairen of federale parlementairen uit de streek kan het streekbeleid ook meer dynamiek geven.

Over het algemeen had het goed geweest moest het projectvoorstel verder hebben gestaan. Het is te betreuren dat het eerste half jaar van het project verloren gaat aan het opstellen van een actieprogramma en het samenstellen van de thematische werkgroepen.